

Miapetra Kumpula-Natri sd ym.

Kirjallinen kysymys yleisten kirjastojen toimintamahdollisuuksista digitalisoituvassa maailmassa

Eduskunnan puhemiehelle

E-kirjasto on huhtikuussa 2024 avattu Kansalliskirjaston ja yleisten kirjastojen yhteistyössä toteuttama palvelu digitaalisten aineistojen tarjoamiseksi kuntien asukkaille. Palvelu rahoitetaan niin, että mukana olevat kunnat maksavat siitä 0,70 euroa asukasta kohti.

Tekijänoikeus suojaa tekijöiden oikeutta teoksiinsa, ja kirjastot voivat ostaa vapaasti painettuja kirjoja ja antaa niitä lainattaviksi. E- ja äänikirja ovat kirjastojen hankinnassa eri asemassa kuin painetut kirjat: ne myydään lisensseinä eikä teoksina, ja siksi oikeuksien omistajat voivat päättää, myyvätkö niitä kirjastolle vai eivät. Tällä hetkellä kaikista julkaistuista e- ja äänikirjoista vain osa on tarjolla kirjastolle eikä kirjasto pysty ylläpitämään digitaalisten aineistojen osalta monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, vaikka laki yleisistä kirjastoista (1492/2016, 6 §) sitä edellyttää.

Kirjastolain (1492/2016, 6 §) mukaan kirjaston on myös tarjottava kansalaisille pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä edistettävä lukemista ja kirjallisuutta. Kun kirjastolla ei ole mahdollisuutta ostaa lisenssiä mihin tahansa julkaistuun e- tai äänikirjaan, myös kansalaisten pääsy aineistoihin vaarantuu. Riskinä on, että pitkällä aikavälillä kattava valikoima digitaalisia kirjoja on tarjolla vain maksullisissa palveluissa. Lainsäädäntöä on syytä tarkastella, jotta kirjaston toimintamahdollisuudet digitalisoituvassa maailmassa turvataan ja kansalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet kirja-aineistojen käyttöön turvataan.

Hallitusohjelmassa todetaan, että ”edistetään kansallisen E-kirjaston perustamista”. E-kirjasto perustettiin, jotta kansalaisille voidaan taata yhdenvertainen pääsy digitaalisiin kirjastoaineistoihin ympäri Suomen. Hallitusohjelman mukaisesti E-kirjasto on perustettu, mutta sen toimintaedellytykset ovat vaarassa aineiston heikon saatavuuden vuoksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa, että yleiset kirjastot voivat toteuttaa kirjastolain mukaista tehtäväänsä ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa digitaalisessa ympäristössä, ja

miten hallitus aikoo varmistaa, että yleiset kirjastot voivat tarjota kansalaisille yhdenvertaisen pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin digitaalisessa ympäristössä?

Kirjallinen kysymys KK 405/2025 vp

Helsingissä 20.11.2025

Miapetra Kumpula-Natri sd
Oskari Valtola kok
Inka Hopsu vihr
Krista Mikkonen vihr
Tuula Haatainen sd
Lotta Hamari sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Päivi Räsänen kd
Anette Karlsson sd
Sari Sarkomaa kok